

***Щодо виконання спеціальних
обов'язків НАК «Нафтогаз України»***

Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ) прийнято постанову КМУ від 03.04.2019 №293 «Деякі питання діяльності акціонерного товариства “Національна акціонерна компанія “Нафтогаз України”», яку опубліковано в Урядовому Кур’єрі 06.04.2019 №67 (6430) (далі – постанова 293), якою установлено, що НАК «Нафтогаз України» (далі – Компанія):

здійснює на умовах та в порядку, визначених КМУ, продаж/постачання природного газу постачальникам для потреб побутових споживачів, побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності), державному підприємству України “Міжнародний дитячий центр “Артек”, окремим категоріям виробників теплової енергії за ціною, що визначається як середня арифметична ціна газу, за якою Компанія пропонує газ промисловим споживачам за умови передоплати у попередньому до місяця постачання газовому місяці, але не вищою, ніж ціна, встановлена Кабінетом Міністрів України;

забезпечує придбання природного газу у господарських товариств акціонерне товариство “Укргазвидобування” та публічне акціонерне товариство “Державне акціонерне товариство “Чорноморнафтогаз” за ціною, що визначається відповідно до попереднього, за вирахуванням торговельної надбавки (націнки) на рівні 1,917 відсотка такої ціни.

Звертаємо увагу, що на сьогодні чинною є постанова КМУ від 19.10.2018 №867, якою затверджене Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (далі – Положення ПСО). На підставі статті 11 Закону України «Про ринок природного газу» цим Положенням КМУ зобов'язав Компанію виконувати спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (далі – ПСО) за переліком згідно з пп.1) п.3 Положення ПСО. Так, Компанія зобов'язана:

продавати природний газ постачальникам природного газу для потреб побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державного підприємства України “Міжнародний дитячий центр “Артек” на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;

постачати природний газ побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державному підприємству України “Міжнародний дитячий центр “Артек”, постачання яким у відповідному періоді (місяці постачання) не здійснює інший постачальник (у тому числі інший постачальник із спеціальними обов'язками відповідно до цього Положення), на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;

постачати природний газ на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням, виробникам теплової енергії;

придбавати природний газ у господарських товариств, 100 відсотків акцій (паїв, часток) яких належать державі або іншому господарському товариству, єдиним акціонером якого є держава (ПАТ “Укргазвидобування”, акціонерне товариство “Державне акціонерне товариство “Чорноморнафтогаз” (далі - ДАТ “Чорноморнафтогаз”), для формування ресурсу природного газу для побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності), державного підприємства України “Міжнародний дитячий центр “Артек” та виробників теплової енергії для

всіх категорій використання природного газу на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням.

Зважаючи на норми прямої дії статей 8 та 19 Конституції України, постанова 293 не може вважатися такою, що дає право Компанії не виконувати вимоги Положення ПСО.

По-перше, абзацом третім п.6 та п.12 Положення ПСО визначені умови виконання Компанією покладених на неї спеціальних обов'язків у частині ціни придбання та продажу/постачання природного газу. Текстом постанови 293 зміни до цих положень не передбачені, що підтверджується недотриманням вимог оформлення змін згідно з п.п.27, 34-36 Правил підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України, затверджених постановою КМУ від 06.09.2005 №870 (зі змінами).

По-друге, постанова 293 не встановлює додаткові спеціальні обов'язки для Компанії, а лише *«установлює»*, що Компанія *«здійснює»* продаж/постачання природного газу у певний спосіб. Про це йдеться і у прес-релізі КМУ у зв'язку з прийняттям цієї постанови, згідно з яким *«Уряд надав можливість Нафтогазу знизити ціни на газ для населення»*.¹ Постановою 293 не передбачено підстав та порядку застосування Компанією положень цієї постанови одночасно або замість застосування Положення ПСО. Вважаємо, що без скасування Положення ПСО (як неодноразово пропонувалося Компанією, зокрема листом №1.25-61/1/КМ-19 від 13.03.2019), реалізація ринкових механізмів ціноутворення з боку Компанії по всім своїм покупцям/споживачам буде обмежена вимогами Положення ПСО.

По-третє, постанова 293 стосується не всіх категорій виробників теплової енергії, яким Компанія зобов'язана постачати природний газ за Положенням ПСО, зокрема упущено категорію виробників теплової енергії, які здійснюють виробництво теплової енергії для всіх категорій споживачів (фізичні або юридичні особи, які використовують теплову енергію на підставі договору).

Порушення Положення ПСО загрожує Компанії та її посадовим особам як відповідальністю за порушення Ліцензійних умов постачання природного газу, так і відповідальністю за кримінально карані правопорушення. Зокрема, звертаємо увагу, що до сьогодні Положення ПСО передбачає обов'язок Компанії продавати природний газ для потреб побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державного підприємства України «Міжнародний дитячий центр «Артек» постачальникам, визначеним у Додатку до Положення ПСО, переважна більшість з яких є приватними структурами із фактичним статусом локальних монополістів.

Наголошуємо, що Компанія неухильно дотримується Положення ПСО. Це стосується, зокрема, її відносин із пов'язаною особою – Товариством з обмеженою відповідальністю «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України». Так, анонсоване зниження ціни постачання природного газу цим товариством на користь побутових споживачів відбулося за рахунок зменшення торгівельної надбавки постачальника природного газу, максимальний рівень якої встановлений п.14 Положення ПСО, а не за рахунок зниження Компанією ціни продажу газу цьому товариству.

Отже, до усунення недоліків постанови 293 Компанія позбавлена можливостей для її застосування.

Враховуючи наведене, з метою реалізації ініціатив Уряду щодо лібералізації газового ринку, необхідним є скасування Положення ПСО або внесення до цього Положення відповідних змін.

---

¹ Прес-реліз від 03.04.2019, <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-nadav-mozhlivist-naftogazu-zniziti-cini-na-gaz-dlya-naselelnya>.